

JUNGLES

KANDJAD

NR 2

1938

SISUKORD:

Abiturientidele. Mõtteid viimastel päevadel — A. Kruustamm. Kevadstroofid — E. Kaljuraid. Laevapoiss Aron — V. Liim. Kevade — E. Kukk. Commentarii de vita moribusque abiturientium. Fotoklõpsatusi sõnades. Ajalooline V pro. Traagiline komöödia III R. Vennakese äraminek — V. Teetlaus. Isa — E. Kukk. Jaht — A. Sepnik. Põgenemine — R. Tiivas. Maanteel — E. Kaljuraid. Kevade idüll — A. Vendsalu. Aforisme. Ristsõnad.

Kaas ja löige E. Toomarult.

Tunglakandjad

RAKVERE ÜHISGÜMNAASIUMI, GÜMNAASIUMI, PROGÜMNAASIUMI JA
REAALKOOLI ÕPILASKONNA AJAKIRI

II AASTAKÄIK

MAI 1938

Nr. 2 (6)

~~Diigitatsioonid~~

№

57-1353
Abiturientidele

Kui on saabunud kevad, kui lähenevad viimased õppepäevad — siis saabub teile, abiturientid, unustamatu päev, päev, millal sulete enda järel meie vana kooli ukse, et alustada igaüks iseseisvalt oma elu kujundamist.

Huvitavad ja töörohked aastad ootavad teid. Kõik see, mida pakkus teile kool, oli vaid tooraine, mida igaüks teist oma huvide ja parema äratundmise järele rakendab edaspidises elus — kas siis edasi õppides valitud erialal või vahetult siirdudes tegelikule tööle.

Teadke, et pidevale tööle ja kohusetundele rajatud isikliku elu kaudu

teenite oma rahvast ja riiki! Mida raskem töö, mida pinevam võitlus, seda heatujulisemad ja optimistlikumad olge. Sest ei saavuta sihte noruspäi kõhklejad ja alistuvad kõrvalseisjad. Meie kodumaa vajab sihikindlaid ja töökaid noori, kes tahavad ja oskavad tööd teha.

Olete vaba Eesti vabad noored, keda kool uhkusega ja parimate lootustega saadab oma perest tegelikku elu. Teie kasvatajad ja õpetajad jälgivad huvi ja rõõmuga teie jätkuvat tööd ning on kindlad, et teie täidate teile pandud lootused.

Lõppklasside juhatajad.

Mõtteid viimastel päevadel

Nagu kevadine lumi sooja tuulehinguse käes, sulab kokku päevade arv, kus meie abiturientid oleme otsest ühenduses oma kooliga, tema rõõmude ja muredega. Silmanähtavalt lüheneb aeg, oleme jõudmas lõpule oma õpingute teekonnal. Kui tihti selle aasta kestel oleme pidanud kuulma kui ka ise ütleva mõtet: „Olgem rõõmsad, et pääseme siit!“ Ometi peame küsima: „Kuhu siis õieti tahame „lennata“?“ Kas ellu? Vabadusse? Arvatavasti mitte, sest elus ja vabaduses oleme olnud terve selle kooliaja kestes, kuigi muidugi piiratud. Kas igatseme siis piiritu vabaduse järele? Nähtavasti mitte, sest teame ning oleme seni ennast lohutanud mõttega, et iga vabadus on piiratud. Kas soovime seda teha lihtsa opositsioonivaimu tõttu, mis olevat nii omane noortele, kas lihtsalt sellepärast, et seda „väljalendu“ on teinud meie eelkäijad, või kas on meil püüd uute ja huvitavate elamuste järele? Ei üks ega teine puhul kujul. Üht tõukab trotsivus, teist vabaduskirg, kolmandat eeskuju jne. ning suurt hulka, võib-olla, paratamatu tung — kõikide nende üksikute püüete ja soovide kogusumma.

Kooli lõpetades kerkib küsimus, see tähtsaim, eriti nüüd küpsustunnistuse kättesaamise eel: „Miks olen käinud koolis?“ Kas arvate, et too 7—8-aastane poiss või tüdruk, kes pidi hakkama 11 aastat tagasi koolis käima, läks kooli mingite kindlate arvamustega? Mõni kuu tagasi ühes testis oli küsimus: „Miks õpite? Kas tarkuse-omandamise pärast? Numbrite pärast? või jne.“ Suurem hulk kirjutab esimese. Tähendab õpitakse enamikus tarkuse-omandamise pärast. On nooblim tõesti seda kirjutada, sest on kuuldud, et sellepärast ikka nagu koolis peaks käima. Kui aga

hakata tõsiselt, erapooletult ennast järele katsuma, tullakse tihti teisele otsusele. Olgem omavahel ausad! Meie ju ei õpi selle teadmise, et saada targaks. Ma ei ütle ka, et õpime numbrite pärast. Ei! Seda veel vähem! Numbrid, need on väga halvad ning ebaõiglasel tarkuse hindajad, sest nad piirduvad ainult üksikasjadega, kuna üldteadmisi nad ei hinda. Kui me ei õpi numbrite pärast ega ka tarkuse pärast, milleks me siis õpime? Tõsi, teada ju on, et peaks ütleva nii, nagu ikka öeldakse, kuid kas ka nii ise tuntakse, selles kaheldakse. Kahtlemine kestab seni, kuni lõpu eel jõutakse selgusele. Suurem osa sellest õpinguteajast on õpitud n. ö. vitsahirmul, küll vanemate, küll õpetajate sundimiste varal, või siis südametunnistuse sunnil, et vanematele mitte kurvastust valmistada halva õppimisega, ehk vahest ka auahnusest auhinda saada. Kuid siis, kui tuntakse juba tõelise elu karmi puudutust, kui hakkame järele mõtlema, kuidas paremini ja tagajärjekamalt elus võidelda, alles siis jõuame äratundmisele, et elu ei helita rumalaid. Ning siis tuleb aeg, kus viskame kõigele ümbritsevale käega, ning püüame võimalikult rohkem hankida teadmisi, koguda tarkust. Niisiis pole õppimise eesmärgiks mitte targakssaamine, vaid tarkus on tee, mis viib meid sihile: elus edukalt võitlemine oma isiksuse eest. Kuid see tunne siseneb alles pikkade kaalutluste järele, ning alles siis, kui oled tõelisele elule kõige lähemal oma koolipõlves, s. o. kooli lõpetades. Ärge siis kirjutagem liiga noorelt ja ilma järelemõtlemata, et õpin sellepärast, et saada targaks. Ausam on kirjutada seda, mida hing tunneb, sest kuni viibitakse alles kooli lõpetamisest kaugemal, ollakse alles eba-

määrasuse, ebaelulisuse olukorras, kus selle küsimuse otsustamine käib tihti üle jõu.

Kui ma eelmises lauses nimetasin, et kooliajal viibitakse ebamäärasuse ja ebaelulisuse olukorras, siis seda mitte ilma järele kaalumata. Kooliaeg, nii raske kui ta ka õpilasele näib olevat, on aeg, mida oma kerguselt ei saa võrrelda ühegi teise ajajärguga inimese elus. Siin ei ole elumured. Koolipõlves fantaseeritakse väi-

saamine, need on kaks eri asja. Teades võetakse seda kui mõnd raskelt-seeditavat, õpilase pühi tundeid naeruvääristavat dogmat. Arusaamine aga muudab näiliselt naeruvääristava dogma tundmuseks, et need kolm ala ongi õieti õpilase erimaailma alusteks, ning et ilma nendeta poleks õpilane enam see, kes ta on. Sinna erimaailma ei sobi raskused ega mured. Seda ei saa õpilasele ka pahaks panna, sest inimese elus on mitu aja-

Ekskursioonil Pakris

kestest muredest suuri, kuid kõik need piirduvad kooliga ja selle ümbrusega. Kuidas sul töö läks? Kes võitis selle või selle võistluse? Kellega sa tantsisid? — Need on igapäevasemad küsimused, ning nad piiravad kolme ala, mille ümber õpilase „suured“ mured ja üldine koolielu keerleb. Missugune neist on esikohal, see oleneb juba iga üksiku õpilase iseloomust. Nagu näha, on õpilaspõlve elu väga piiratud raskuste ja muredega. Kahju, et seda alles liiga hilja taibatakse. Ei saa ju ütelda, et koolis käies seda ei teata. Teadmine ja aru-

järku, ning igal ajajärgul on oma hupid ja püüded. Üks neist ajajärkudest tuleb meil abiturientidel ületada lähemate kuude jooksul. Keskhari- dust tõendav dokument praegusel ajal ei tähenda midagi, sest see on ikka teatavas mõttes poolik. Kas minna edasi õppima, täiendama või minna sellesama haridusega ellu? — Need on probleemid, mis nõuavad kiiret lahendust. Kuid lahendus, see peab olema tasakaalustatud enese ja vanemate huvide ja töökspidamiste ning koolide soovidega. Lahendus, mille me enne seda üleminekut tee-

me, on raskeim meie elus, sest see määrab meie elu suuna ning edaspidi karjääri võimaluse. Raske on see lahendus ka sellepoolest, et seda peab tegema üksi, sest kool, kahjuks, ei anna mingisuguseid juhatusi selle valiku tegemisel. Kuid võib-olla on nii ka parem. Elus halvasti minnes ei tarvitse siis haliseda ja süüdistada teisi, vaid tõelist süüdlast — ennast. „Olgem õnnelikud, et pääseme!“ nii ütleb suu, kuid paljude mõtete keerdukes, mis ristlevad peas, oleks liikumas nagu üks, mille sõnastus ei ole see, mida kirjutan, vaid midagi muud, kuid mida ei oska paremini sõnastada: „Kahju on koolist. Kahju on neist pikkadest aastatest, mille

vältel on saanud naerda, nalja teha, vingerpussi mängida ja mõnikord nuttagi. Kahju on lahkuda neist, kellega meid seni on sidunud sõprus-sidemed. Kahju on nagu sidunud sellest vanast koolimajastki, ning kõigist, mis temaga ühenduses. Meie mälestustes jääb ta püsima armsa vana „vaiehitusena“. Tulevikule mõeldes tundub olevat imelik, et tuleval sügisel ei liigu me enam neis ruumides. Kuid kahjutundmiseks pole aega, sest ees ootab meid kiire, võitlushimuline elu. Las ta tuleb ja proovib jõudu ka meie kallal, küllap saame jagu temastki!“

Läheks kõik nii, nagu loodame ja igatseme!

ENDEL KALJURAIID

K.EVADSTROOFID

1. Päikene päevpäevalt kõrgemalt kulgeb,
sinilill päevpäevalt julgemalt julgeb
käristada
lume rebenevat lina
ning —
paitatud õrnust kevadisist tuulist,
suudeldud päikese hõõguvaist huulist,
väristada
oma puhkevat sina.

Ring,
täidetud nooruse käärivaist viinust,
suletud kahklusist, otsimispiinust,
murtakse lahti.

Hing,
õnnelik esimesest kevadpäikesest,
tormine esimesest kevadäikesest,
hõiskeks saab mahti.

2. Kui vahutavad esimesed kevadveed,
paisunult kallastest otsivad teed,
tõkked paiskavad maha,

siis ei taha
luuletada sule külmade piirtega
paberile kõledale, paljale.

Tahaksin kirjutada päikesekiirtega
murule, tärkavale, haljale.

Laevapoiss Aaron

Päikesepaistelisel pühapäeva-õhtu-poolikul hulkusid kaks sõpra, Mooses ja Aaron, nagu neid laevas hüüti, sest tõelised nimed olid teised, sadamakail. Nagu nende kuulsaid nimekaime, võiks neidki vendadeks arvata, kuid vennad nad ei olnud. Ja niisugused nimed olid neil sellepärast, et Mooseseks hüütakse iga noort lae-

Vaade Narva jõe

vapoissi, kuna neid oli aga kaks, siis hakati teist hüüdma Aaroniks. Nad olid kaks eesti laevapoissi, üks harjakas „Kõnnu mees“ ja teine viru „alutagune“. Neid nimesid tarvitasid poisid siis, kui teineteist norida tahtsid, ja sellest tõusis alati suur sõnlemine, kus siis juba ka kangemaidki sõnu tarvitati, sest neid nimesid pidasid sõbrad halvimaks, mida üldse võis ütelda. Aga nad olid sõbrad, millistest paremaid olla ei saagi.

Mooses oli vana kapteni poeg, kes

merele tuli ainult sellepärast, et midagi paremat teha ei olnud, kes aga kavatses esimesel võimalusel mere peale vilistada, kui mõne parema „jobi“ saab. Aaron sellevastu oli maamees, keda aga meri meelitanud ja kes tahtis näha selles oma tuleviku. Aaronil oli alles esimene reis, Mooses oli ühe juba teinud.

Poisid sammusid dokivärvavatest välja, läksid üle muruplatsi, kui seda nii võib nimetada, sest tõesti vähe oli sel suitsust ja udust kollaseks pleekinud rohul sarnasust meie rohuga. Kahvatul murul istusid või lamasid samuti kahvatud inimesed, sest see, mis mõjub halvasti loodusele, ei jäta ka inimesi puutumata, ja jooksid ning mängisid kiduravõitu lapsed. Dokkidevahelisel muruplatsil käisid pühapäeviti inimesed, kel kaugemale maale minemise võimalus puudus, rohelises.

Nalja heites lõõpisid poisid iga vastastulijaga sõnul, mida võib ainult inglastele eesti keeles ütelda. Neile valmistas ülemeelikut lõbu teha nalja inimestega, kes neist sõnagi aru ei saanud. Poisid vaatlesid järgmises dokis olevaid suuri austraalia sõjalaevu ja merede uhkusi, suuri purjekaid, milliseid ei leidu kodumaal ega terves Läänemeres. Aaron unistas teenimisest niisugustel, Mooses vaatas niisama. Nad olid lahutamatud sõbrad. Alul õpetas Mooses Aaronile meremehe töö saladusi ja poisid olid alati „ninapidi“ koos nagu „siga ja kana,“ nagu kokk nende kohta tähendas. Kui aga Aaron juba samapalju oskas kui „vanem vend,“ siis tulid tülidki. Aga ega see nende sõprust rikkunud, tegi selle ainult lõbusamaks. Ka puhtpraktiline külg oli nende sõprusel. Mooses tundis linna, sest ta oli seal teist korda, Aaron jälle oskas natuke inglise keelt. Nii

oli mõlemal teineteist tarvis. Kuid suur asi ei olnud see Aaroni inglise keelgi. Läksid kord sporditarvete ärisse ja tahtsid poksikindaid osta. Aaron ei teadnud, kuidas on poksikindad inglise keeles. Siis oli hea nõu kallis. Pani ühe käe rusikasse, tõmbas teisega üle rusika ja siis rusikaga endale lõua alla. Ja kaupmehel oli korrapealt selge, et soovitakse „boxing gloves.“

Tööde juures jälle, vähemalt esialgu, oli Mooses targem pool, aga eks sellegagi olnud vahest nagu Aaroni inglise keelega, ja võtta said pootsmanilt mõlemad.

Meremehe elu meeldis mõlemale. Ainult Aaronil olid mõnikord kahtlusmomendid, kas on see tee õige, mida ta kavatseb valida, õigemini: kas on tema ise õige mees selleks elukutseks. Mooses oli ükskõiksem, tal ei olnudki põhjust ennast niisuguste mõtetega vaevata. Sellised kahtlusmomendid olid Aaronil öösiti. Ta oli sadamas vahimees, luusides dekil ringi või istudes kambüüsis tulevalgel ajal, millal seltsimehed ruhvis magasid. Kui kõikjal oli vaikus, mida rikkus ainult linnast kostev liiklemise müra, siis kahtles ta, kas ta teeb õige valiku. Samasugused mõtted kippusid kallale öösiti meres roolis olles, ümberringi pimedus, ees ainult valgustatud kompassi-leht. Nendel üksindusetundidel mõtles ta igasuguseid mõtteid. Meremeheelu raskus ei ole üksnes töö ja hädaohud, vaid suurim raskus on just üksindus ja kinnine elu. Sel ajal kui teised surelikud viibivad kodudes tuttavate ja perekondade juures, „loksub“ meremees meredel, surutakse mitmekesi kitsasse ruumi, kuue seinaga vahele, kõrvus alati mere kohin ja laevakruvi kriuksumine või vintside kolin sadamas. Täna on kodu ühes, homme teises laevas, kodumaa ükskord üks, teinekord teine maa, sest kelle lipu all sõidad, selle huvid olgu esikohal.

Siis tuleb tahes või tahtmata igatsus kodu ja paiksa elu järele. Kui ollakse noor, suudetakse seda kergemini taluda. Kui omatakse juba perekonda, ja see juhtub varem või hiljem igaühele, siis muutub olukord raskeks. Meremees on nagu kahe hingega: ühega on ta merel, teine aga viibib maal, või ümberpöörduvalt. Kui ollakse merel, siis igatsetakse maa järele ja maal olles jällegi merele, ja kogu meremehe elu seisabki sellises igatsuses maa ja mere vahel. Sellejuures ei lasta muidugi tähele panna seda hingelist kahepaiksust. Käitutakse hästi ükskõikseltselt ja hoolimatult, ka kõige raskematel puhkudel ei lasta pead norgu. Selline elu on raske ja niisuguse eluga ei harjuta muidu, kui peab olema selleks sündinud, peab omama teataval määral meremehe ja ränduri verd. Kes seda omab, see jääb ka merele ja miski ei suuda teda panna sellest loobuma, vaatamata ka kõige halvemale. Kes ka pärast surmaohtu jääb truuks merele, sel on õnn omada seda äravalitust verd.

Selles, kas temal on seda verd, kipuski Aaron kahtlema, sest kui tal seda ei ole, siis loobub ta varem või hiljem sellest elukutsest, ja siis on ta teinud tühja tööd ning asjatuid pingutusi. Kuid niisugused mõtted vaevavad teda ainult üksinduses. Teiste hulgas oli ta alati lõbus ja valmis tempudeks. Koos Moosesega visati kas pootsmanile vett habemesse, mis „vana“ alati marru ajas ja poisse mööda dekki taga ajama pani, või käidi koka järelt „paremaid suutäisi“ näppamas. Ja neid tempe, millega poisid hakkama said ja lõõpimist oli alati küllalt.

Igati, kes Aaronit tundis, pidas teda pealiskaudseks ja ükskõikseks „ühapäeva inimeseks“, kes vaatab, et saaks aga „lõunaks õhtule“ ja „prisket“ nalja. Seda teist poolt temast ei tunne aga keegi ja seda püüab ta ise iga hinna eest teiste eest varjata.

Laadung saadi välja ja sõed sisse

ning vana, uhke, kuulus „Carmen“ hakkas jälle, teadmata mitmendat korda, kändma Nordimere tormist pinda. Uhke ei või „Carmeni“ kohta küll praegu ütelda, sest ta on nagu vana eit, kes ootab surma. Aga kuulsaks võib teda nimetada ja uhke võib ta olla oma minevikule, kui ta veel purjede paisudes kõrgetel mastidel purjetas Atlandil, viies seiklushimulisi inimesi „uude maailma“ õnne otsima. Nüüd on ta vana ja aurikuks ümber ehitatud ning veab meesmaterjali ja kivisütt Eesti, Soome ja Inglise sadamate vahel. Et see aga tema surmasõit on, seda ei võinud küll keegi arvata.

Merele mindi ühel reede õhtul. Just kui kiuste ja hoiatuseks hakkas sadama, laeva dokist välja sõites müristas ja välgud valgustasid aegajalt tumedat vett ja laevadekki. Ning veel üks äpardus juhtus. Pukser millegipärast laskis äkki vaieri lahti ja laev, olles sadamas võimetu rooli kuulama, jooksis vööriga vastu kainurka. Õnneks ei vigastanud puust kai laeva, löi ainult ühe plaadi mõlki. Ebausklik pealtvaataja oleks kindlasti pead vangutanud. Reedel välja sõita, siis veel pikne ja avarii kohe välja sõites, sellest reisust ei oleks mõnekümned aastad tagasi ükski meremees head lootnud. „Carmeni“ mehed olid aga selleks liiga moodsa aja lapsed. Olles ametis lae-

va väljaklaarimisega ja rõõmsas kojujõudmise lootuses, ei tulnud kellelgi pähe mõtelda midagi halba. Õnnelikult ületati tormine Nordimeri, mis seekord väga tormine ei olnudki. Varsti olid ka möödud Taani ja Rootsi kaunid rannad. Gotlandi juures tabas kuri saatus „Carmenit“. Tugev edelatuul paisus tormiks ja laev hakkas lekkima. Kuid otseselt see veel saatuslikuks ei saanud, vaid selleks said nii paljude laevade hukutajad, petliku Hiiuranna veed. Senitundmatud magneti-mõjud, mis kompassi valesti näitama panevad, ja tugev torm ajasid laeva Ristna all karidele.

Nagu õnnekombel läks ühel „Carmeni“ paatidest korda võidelda läbi lainete ja jõuda Hiiumaa randa. Paadis oli üheksa kurnatud ja surmani vintsutatud inimest, nende hulgas ka Aaron. Teine paat ühes „Carmeni“ vana kapteni ja poole meeskonnaga läks vettelaskmisel ümber ja kõiki, ka Moosest, tabas elu eest võideldes „Carmeniga“ ühine saatus, aus mere-mehesurm.

Aaron oli masendatud sõbra surmast ja „Carmeni“ kurvast lõpust. Kuid see oli prooviks, kas tal on seda tublit meresõitja verd. Ja seda tal on, sest Aaron läheb jälle merele. Ühe sõpradest nõudis meri endale surnult, teise aga elavalt.

KEVADE

ENDEL KUKK

*Las jooks'vad kevadtuuled lumesajus,
las tuuled jooksevad!
Las laul'vad linnud raherajus,
las linnud laulavad!*

*On kevade, mis elu raskeis ajus,
on ikka kevade;
On tuuled, mille kauneis, värskes kajus
on peidus elutee.*

*Kui lang'vad lumehelbed uues ujus —
nüi tasa mullale;
Kui paist'vad sajuilmad teises kujus,
on leitud elutee.*

26. I V 38.

Commentarii de vita moribusque abiturientium

humanitargymnasii Raquerensis

MOTO: Vallimägi, öine kuma.
Kes seal kõnnib — viies „huma“.
Laulud on neil ikka suus,
seltskond pole mitte uus.

Tegevusaeg:

Anno Domini MDCCCCXXXVII et
MDCCCCXXXVIII

Tegevuskoht:

Siin-seal, osoonirikkas õhus, Vallimäel, Tammikus, Rahvaaias ja raudtee peal. Mõnikord erilistel juhtudel ka koolis.

Tegelased:

Vaimuaristokraadid, rahaaristokraadid, ooperilauljad, kinnitusseltsi agendid ja „pajatsad“.

Naistegelased:

Alli: Tema iseloom ja ka kõige varjatumad mõtted oleksid tuntud ja selged isikul, kes tunneb Freudi psühhoanalüüsi; sest Alli lõbustab igal hommikul oma ümberkaudseid unenägude jutustamisega. Omavat rohkeid tutvusi väljaspool kooli. Pärast kooli lõpetamist lubavat jääda äraootavale seisukohale.

Aino: Kange vaimuga tüdruk: kui koolmeistrid talle ülekohut teevad, siis läheks kohe esimese jonnega haridusministri jutule — direktorist siiski kaugemale pole jõudnud. Aino suureks unistuseks ei ole keegi muu kui Ludvig van Beethoven. Tulevikus kavatseb hakata pedagoogiks.

Anu: Enne nimede eestistamise aktsiooni läbiviimist enese kallal ka Toty. Klassi kõrgeima teenetemärgi omanik, sest ta on teinud kõik, mis tema võimuses, et tõsta klassi puudumiste arvu sajale tunnile nina

peale. Tema tulevik on teistele „terra incognita“.

Endla: Amatsoon. Tütarlastele kaitseingel, poistele sõjajumalanna. Kui võtab mõnikord ette „karistusekspeditsiooni“ poiste poole, siis on taga ainult tolm ja tuli. Tulevikus kavatseb „raudse rusikaga“ korda pidada oma „mõisas“.

Valve: Pooldab „vaikivat olekut“, isegi rääkides ei saa ta sellest loobuda. Ühest meie ühise sõbra sõbrast teame niipalju, et tal olevat olnud nii kõva hää, et õhtuti, kui ta ei viitsinud voodist tõusta, karjus ta lambitule lihtsalt surnuks. Valve ei saaks aga meetri pealt tuletikugagi hakkama. Suvel kavatseb siiski oma häält suurejooneliselt trennima hakata, sest tulevase „rahvavalgustajana“ hakkab tal seda hädasti tarvis minema.

Leida: Vähemalt sama vaikne kui Valve, kuid siiski tublisti suurema hääleulatusega. Korralikkuse kehvasti — rahvas räägib, et ta olevat kooliaja jooksul tunnis tundi mittekuuluvat juttu ainult kolm korda rääkinud. Tulevikus vist perenaine kodus.

Virve: Suur Neptuni austaja. Hoolimata sellest ei pea „Deucalioni et Pyrrha't“ kuigi meeldivaks lektüüriks. Kannab ankrumustrilist salli ja kannaks ka purjeriidest mantlit, vandiköitest võöd ning ankruketist kaelakeed, kui see natuke liiga ekstravagantne ei oleks. Meri jääb talle vist siiski ainult romantiliseks „esimeseks armastuseks“, sest tulevikus kavatsevat hakata emakeele õpetajaks.

Veera: Ka temast pole koolis palju kuulda, väljaspool kooli siiski

üht-teist. Ihaldab saada kunagi suureka pianistik, juba nüüdki avaldab näpuharjutuste juures suurt virtuositeeti. On loogika ja eriti loogiliste ringide suurim vaenlane. Tuleviku kohta ei tea veel isegi midagi kindlat ütelda.

Evi: On kange rehkendamises; seepärast on ta matemaatikavihul ka

valt tema elukohast teises kihelkonnas, pole teda ka pärastlõunal kunagi linnas näha. Oma „residentsis“ Kadriinas alatine külaline laupäevaõhtustel pidudel. Oma tuleviku suhtes on ta isegi nii suures teadmatuses, et lubab minna kaardimoorilt nõu küsima.

Reeni: Klassi laekur. Võtab ekskursioonikassasse viimse sendi, isegi

R. Ü. G. V. H. KLASS

Istuvad vasemalt: A. Joa, E. Mark, A. Laasi (klassijuhataja), U. Kruusimägi (klassivanem), V. Oser ja A. Yllö. Seisavad: (I rida): E. Mahkvei, A. Vaasma, J. Kägu, G. Oksenberg, V. Lepik, A. Saaren, V. Teetlaus, A. Soone, L. Tammik ja V. Grabe. (II rida): P. Kressa, E. Alliksaar, E. Ruuben, E. Vitsut, E. Roopalu, V. Liim, E. Kaljuraid, J. Scherman ja L. Truuvärk.

hommikuti palju austajaid. Kardab vist, et tema teadmised võivad kõik peast järsku kaduda, seepärast proovib tundi vastates seda ettevaatuse mõttes kahe hingetõmbuse vahel teha, mis tekitab aga tunduvald raskusi, kui see vastamine üle kümne minuti kestab. Kavatses hakata rohuteaduse tudengiks, suvel treenib tulevast apteekrikutset omas „universaal-kaubamajas“ Võsul.

Aino: Pikkuse suhtes kooli tütarlaste hulgas „esirinnas“. Olene-

sealt, kust „surm ka enam ei võta“. On igasuguste ringide juhatusliige ning peab „protokollisefi“ ametit kooli parlamendis. Klassi käsipallinaiskonna kapten. Tulevikus võime teda tunda kui auväärset perenaist mõnes suurmajapidamises.

Gunni: Vana Vargamäe Krõoda heleda „jaalega“ tütarlaps. Kui mängib Liszti, siis paneb peale oma hinge ka teiste omad liikuma kõrgemates sfäärides. Pärast suve veetmist Võsul kavatses minna ülikooli arstitea-

dust õppima, samahästi võiks ta aga avada ka kullasepaäri — hea põhikapital on tal juba olemas isiklikkude ehteasjade näol.

Meestegelased.

Liigitatakse:

- 1) Need, kellel on habe ja kes seda ajavad.
- 2) Need, kellel ei ole habet ja kes seda ei aja.
- 3) Need, kellel ei ole habet ja kes seda siiski ajavad.

Märkus: Olles diskreetne, ütleme siin: „Nomina sunt odiosa“, ja tähendame ainult niipalju, et suurem osa meestegelistest kuulub just viimasesse liiki.

Ruhe: Kindlustusseltsi agendi välimusega noorhärä, kooli kõige pehmema ja parema südame omanik, mis ometi ei keelaks teda tegemast esimesel võimalusel atentaati Cicerole ja Ovidiusele, kui need praegu veel elaksid. Omab ainukeste negatiivsete iseloomukülgedena mõningaid „jooramlikke“ jooni — nimelt korvpallis on ta, nagu Enngi, niisugune mees, et ise suurt korve ei tee, aga teistel ka teha ei lase. Spordis on tema spetsiaalalaks ujumine ning rattasõit — teoreetiliselt.

Isy: Tema erialaks on südamete murdmine ooperi primadonnana. Parim roll — Esmeralda osa ooperis „Esmeralda ja Olivante ehk truu armastuse võit“. Väljaspool lava kaotab aga kahjuks kogu oma õrnuse ja muutub „päälük Säärmaniks“ Kaitseliidu Viru Maleva Rakvere Malev-konna õppurkompanii püstolkuulipilduja jaos, mille koosseisust ta moodustab 50%. Suvitama kavatab minna soomusrongile — prii sõit ja pansion + 2 krooni kuus palkagi!

Villu: Loeb ajaarvamise algust sellest momendist, mil Newton kukkuvat õuna vaadeldes lõi oma kuulsad seadused. Ajaloo sündmuste hin-

damisel seisab dilemma ees — ta ei suuda otsustada, kumb päev oli maailma ajaloos tähtsam, kas see, kui Napoleon teostas oma riigipöörde, või see, kui „Traussi Juhan“ komponeeris oma surematu „An der schönen blauen Donau“. Tulevikus võib arvatavasti alata oma kõnet: „Mina ja teised teadusemehed...“

Potkin: Villu pinginaaber. Nende kohta annab selge pildi järgmine Villu loodud „poem“:

Minu sõber Potkin väike,
ei ta peale paista päike:
härä Oser istub ees —
Potkin siiski täitsa mees.

Potkin arvab — muuseas täiesti ignoreerides kõiki loogikaseadusi, toetudes ainult ühele klassis leiduvale näidisele — et kõik luuletajad on dekadendid. Lubas teha endale „harakiri“, kui keegi temast midagi lehte paneb, kuid loodame, et ta seda siiski ei tee. Kindlasti avaldab ta aga oma arvamuse tulevikus — nimelt mõnes vähemalt tuhandeleheküljelijes romaanis, võttes eeskujuks oma vaimse venna Tammsaare.

Ats: Tema deviisiks on: „Kus iial pidu peetakse, seal näha võite mind...“ Kuulub oma „ihukasvu“ poolest kooli esindusklassi. Tema „hobbyks“ on ristsõnamõistatuste lahendamine, milles ta omab erakorralist talenti. (Näiteks küsimusele: „Mis on Niiluse pealinn?“ vastab ta hetkegi mõtlemata: „Loomulikult Marta Under!“) Koos Uku, Ruhe, Isy ja Ennuga moodustab ta „Kuldse viie“. Sel suvel töötab veel viimast korda oma karjamõisas. Lähemas tulevikus kavatab minna Tartu peale südameid löikama (anatoomikum!). Vastav eelpraktika on igatahes olemas — „tiraaž“ olevat tal ju hea!

Enn: „Noorpoet“. Hindab inimesi selle järele, kui võrd need omavad isikupärast joont. Muidu kontrastne tüüp: omab kalduvusi

olla tulevane „bürjer“ Parnassil, aga ühtlasi ka raskejõustiklase keha. Peab suurt lugu jänkidest, vihkab leigust ja ütleb: „Parem tühi koor kui pool muna.“ Proosa-alal on tema spetsialiteediks rosolje igasugustest kirjandusvooludest. Võiks ehk veel midagi rääkida hinge dualistlikkusest, kuid mäletame omaaegsest poleemikast „Loomingus“, et kui kord Sütiste — muide Ennu lemmikpoet — sellest kõneles, siis tunnistas Visnapuu selle oma monopoliõiguseks.

Toimetab praegu üht „paremat ajakirja“. Lähematest tulevikukavatsustest on teada niipalju, et kavatseb suve veeta võimalikult vee lähedal, et end jälle omas elemendis tunda.

N a n d u: Husaariohvitseri kehaga ja kommetega noorsand. Klassi kõrgeim ohvitser — suure au sees ka kaitseliidus, nimelt rühmavanem. Omab klassis suurimat kunstnikutalenti, mida ta eriti tähelepanuväärtvalt rakendab pikaripsmeliste madonnade joonistamisel oma kladesse, kusjuures teatakse rääkida, et neid joonistusi vaadates ilmuvat ta silmadesse unistav läige. Praegu võitleb Tartu kliinikus palavikuga, kuid terve klass loodab ja on kindel, et Nandu pöördub peagi meie hulka tagasi ja teostab õige varsti oma suurima soovi — valida oma elukutse vastavalt kehale — elementaarsed teadmised on tal selleks juba olemas, iseäranis hästi kukub tal välja kandade klõpsutamine.

U k u: Klassi suurim aukandja. Iseloomustuseks mõned tema ametitest tähtsuse järjekorras: 1) „Golden five'i“ liige, 2) klassivanem, 3) õpilaskonna vice-president jne. Omab nõrkusi igasuguste pallimängude vastu, samuti nagu need tema vastu, armsaimaks peab siiski „Muru Tõnist“, milles on „kõige nooremate junioride klassi“ Eesti tšempion. Tulevikukavatsustest on kuulda niipalju, et kavatseb minna Tartu juu-

rat või majandust „tudeerima“ ning siis kevadel, samuti kui Enngi, „kroonu peale“ ja nimelt sinna, kus „lahingutegevuse kõikse ülemaid asju“, lennukeid, maha laskma õpitakse — õhukaitse gruppi.

Mõni aeg hiljem loodame teda aga näha juba Davis-cupis Eestile võidupunkti toomas.

E d g a r: Rohkem tuntud küll „Sojuja“ nime all. Usutaganeja, sest ta on seadnud endale üles ebajumala, kelleks on Georg Lurich. Tema pildi paneb ta iga tunni alguses uue raamatu vahele, et siis seda „lapates“ saada sealt „vaimu ja väge“. Ajaloos on ta nii „spets“ mees, et talle võiks viied juba sügisel aasta peale ette panna. Tulevikukavatsustest pole midagi kuulda olnud, arvatavasti kavatseb esialgu hakata oma kodukoha intelligentsiks ja siis vaadata, mis edasi saab.

E e r i: Enamasti küll Alli Eeriksaar, Peet Eeriksaar ja kuidas juhtub. Klassi „benjamin“. Omab suurt hingesugulust Peet Vallakuga — sellest ka tema nimi — mis ilmnes eriti pärast seda, kui eesti keele tunnis tehti ülesandeks kirjutada koduse kirjatööna novell. Omab nii suuri telepaatilisi võimeid, et võib kõik ladina keele kirjandis esinevad laused ära määrata kuu aega enne kirjatööd. Muidu läbi ja läbi humanitaari mees.

E l m a r: „Suurmeister püssilaskmises“. Tema kohta räägitakse aga sama rumalat juttu, mis teistegi „suurmeistrite“ kohta, nimelt seda, et tema 1. klassi laskurmärgil leiduvat veel tammepärjaga ümbritsetud „T“, mis peab tähendama „taelt“. Sel aastal on ta jälle kindlasti oma kursuse meister — kui mitte muidu, siis paneb ladina keele raamatu märklaua taha, ning sel juhul ei saa tulemustes enam kahtlust olla. Pärast kooli lõpetamist hakkab arvatavasti Eismast vahetundideks koolis

käima — praegu käib Rohuaia tänavast ka ainult vahetundidel ja räägitakse, et „frequens imitatio transit in mores“.

Lembi: Mees ladina orientatsiooniga. Loeb suuri filosoofe, akompaneerib klaveril igat viisi — kas või Billi vilistamist!! — vahelduseks juhatab kooli koori; ühesõnaga, kunstinimene läbi ja läbi. Vanadusepäevad kavatsesvat muretult mööda saata oma koguduse „kutsutud ja seatud“ hingekarjasena.

Bill: Laulaks muidu: „Minu meri,

minu meri, sind ma armastan...“, kuid kahjuks on muusika tema „Achillese kannaks“. Teatevihu järel otsustades peaks ta olema igavene hädine ja haiglane vend, otsa vaadates jätab aga just vastupidise mulje. Suvel muidugi otsib „jobi“ ja loodab teenistuseastmestikus ka tõusu: läinud suvel oli dekipoisiks, vahel ka „täismadruseks“, nüüd ootab täismadruse kohta ja ega's kapteni tressidki enam mägede taga ole! Esialgu peab siiski veel koolis kõrget „speakeri“ ametit.

Fotoklõpsatusi sõnades

Meid on V reaalil 8 poissi ja 4 tüdrukut. Vaatamata sellele, et meid on arvuviselt nii vähe, võime „häält teha“ 120-ne eest. Sügisel anti meile ka eri kabinet kuue pingi, kahe ahju ja nn. telefonikapiga. Klass oma s'ruktuurilt jaguneb kaheks: Kamtšatkaks ja Aljaskaks. Mõlemad koosnevad 4 poisist ja 2 tüdrukust. Kumb pool kangem, ei tea. Et üldsusel teada oleks, mis mehed on need Hubeeliumi abituriendid, viimased puhastverd realistid, siis, olge head, vaadake järgnevaid sõnapilte.

Et tütarlastel on igal pool eesõigus, siis algame siingi tütarlastega ja nimelt Aljaska omadega.

Kohe vastu õpetajalauda istuvad kaks „blond inglit“. Salme ja Leida. Mõlemad neist on teinud oma nimed kuulsaks järjekindla hilinemisega esimesse tundi. Kui aga vahest ilmneb üllatav asjaolu; et nad enne tunde kohal on, siis on selleks V R. ahju peal reserveeritud lahter, kus kriidiga märgitakse vastavad „kohaleilmumise“ arvud.

Leida on Usulis-eetilise ringi „naisvüürer“ ja selletõttu käib viimasel ajal oma kohale vastava näoga ringi ning ei hiline enam kunagi hommikpalvustele (on sellega paranenud

kroonilisest hilinemistõvest). Sündinud karmi Siberi looduse rüpes, on ta ka väliselt karmi olekuga, kuid kõva koore all peitub soe süda.

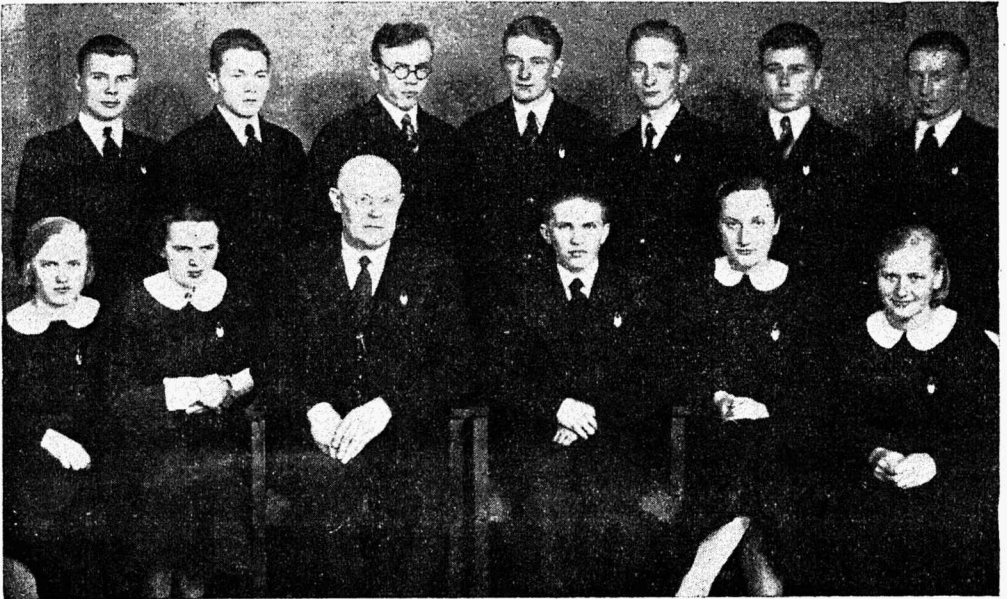
Teine „blond inglitest“, Salme, on jäänud oma Rakvere täpsuse juurde, mille tõttu klassis on tema näol olemas väga hea baromeeter. Nimelt tema koolitulekust võib ennustada ilma. Hilineb — jääb ilm püsima; tuleb õigel ajal — ilmamuutus; tuleb varem — raske torm.

Tütarlaste varju on pugenud Matu ja Toots. Et on olemas inimesi, kes ainult ühmadavad ja siis teevad, sellise indiviidi tüüpiliseks näiteks on Matu, õigemini küll Martin Georg Voldemar Martini poeg. Tõusis naturalistide vüüreriks ning peab seda ametit väärrikalt. Et ta tegutseb majandusmehe- na, tekivad tal sageli kredit-saldod, millede olemasolu Matule sageli palju peavalu sünnitab. Pole pilli, mida Matu ei mängiks, kuid dissonantside kõrvaldamiseks kasutab sageli rusikaid. Omab atleetlikku keha ja sellest olenevalt ka suuri võimeid spordi alal. Lõpetaks cum laude ja läheks maasoolaks, kuid need keeled, need keeled! Tantsudest armastab kõige enam valssi, sellepärast lõppvalss näeb Matut alati põrandal keerlemas.

Toots on riigikaitse tundidest ja kooli rongikäikudest tuntud elukutselise „jupijumalana“. Pärast gümnaasiumi lõpetamist kavatses jääda sama koha peale. Elab viimasel ajal lahedat elu, sest päevane töökoormus ei ületa 24 tundi (mõned kuud tagasi oli see 28 tundi). Teeb esimesi samme tantsupõrandal ja kokkuhoidliku

rastuste on ka veel taimede kogumine. Taimekogu koosneb nimelt ühest kuivatatud nelgist.

Hugol sellevastu leidub suurepärase kivististe kogu, kus on eelajaloolisi alamaid vähke ja sammalloomi. Tulevikus kavatses minna maale „adrakutsariks“, sellepärast jälgib juba nüüd kosmilisi muutusi ning on

R. Ü. G. VR KLASS.

Istuvad vasakult: L. Puusep, I. Rinaldi, hr. A. Kristian (klassijuhataja), A. Kruustamm (klassivanem), S. Mentak, S. Proosa. Seisavad vasakult: E. Toomaru, J. Laanes, E. Rajamäe, H. Lassur, E. Freienthal, T. Orlov, M. Mägi.

mehena on tal ballikingad rautatud.

Aljaska-osa viimases pingis istuvad Evald ja Hugo. Elavad ühes korteris ja saavad kilose leivaga kaks söögiaega läbi. Elu korteris on lõbus. Mõlemad on suured muusikasõbrad ja teevad seda ka realistidele vastavalt. Evald elektrotehnikuna konstrueerib raadioid ja püüab helisid eestrist. Hugo sellevastu mängib ise, ja nimelt mandoliini, kuid ainult numbernoodist (selge näide sellest, et mehel on numbrid selged). Evaldi erialaks peale elektrotehniliste har-

täielikult informeeritud loodusteadustest ja kosmograafilistest küsimustest. Jälgib huviga tütarlaste kooliilmumist, et sellest teha huvitavaid ennustusi loodetava ilma kohta.

Kamtšatka naisperet esindavad Siidi või Sidronie ja Immi või Ilma.

Filosoofias ülehinnatud daam, keda poisid kardavad ülitugevate lihaste pärast — see on Siidi. Meesõpilasisse suhtub kasvatavalt, kutsudes neid rüütellikusele „kerge“ mängleva kõrvalopsuga. Omab Gisela Mauermeyeri soengut, mida ta õigu-

sega võib omada, sest rekordite purustamine kergejõustikus (ka raskejõustikus) näib ainult ajaküsimusena. Unistab õrnast roosanahksest „tuhvialusest“ ja saab ühe vihuga terve kooliaasta läbi.

Immi ilmus meie klassi ajalukku eelabituuriumis. Sõbralikkuse tõttu kodunes peagi ega saa arugi, et on uustulnuk. Seni on palavamaks sooviks olnud tõusta kõrgesse atmosfääri, et seal looduskuninga südant vallutada; kui palju tagajärgi sellel on olnud, vaikib ajalugu. Raskematel koolipäevadel teeks meeleldi kodus käsitööd ja seda eriti halastamatult ajalootundide arvel. Muidu armastab tantsu, klaverimängu ja kõigele punktiks matemaatikat. Tulevikust ei räägi, aga arvatavasti ankur langeb abielusadamasse.

Aknaaluses pingis elavad klassi pikim ja lühem: Eeri ja Arri või Arved, Jünge jne.

Nagu juba öeldud, on Arri väikseim klassis, kuid selle eest vilkaim tegelinski kooli õpilasperes. Energiine ja tähtis „nina“, sest omab „presidendi“ tooli. Esineb kõikjal õpilaskonna elava häälena. Ta loosungiks on: ela, ole, kuid ära jää vahele! Kuid et vahelejäämisi ikkagi tuleb, on tal katastroofide vältimiseks väga mitmekülgne süsteem. Vaidlustes ei joni, kuid ei lase ka oma seisukohti muuta. Tüdrukuisse suhtub kui paratamatusse nähtesse oma maailmavaate arendamisel ja eluga tutvumisel. Temast on teada palju salapärast, kuid et on niisuguseid saladusi, mida ei tohi avaldada, siis rahu tema hingele. Tulevikus kavatses pühendada keemia saladustesse.

Klassi Eiffeli torniks on Eeri. Välimuselt tüüpiline põhjatõu esindaja. Peale pikkuse on ta ka klassi priimus. Iseloomult vaikne, kuid kindlate andmete põhjal on siin vaikne vesi, sügav põhi. Viimasel ajal on teda tütarlapsed jälgima hakanud,

sest teatavasti oma suure moraalse võiduga kirjanduslikul põllul sai ta ühtlasi ka tegeliku võidu — 150 kr. näol. Rahustuseks peab aga ütlema, et osa auhinna hävitamiseks aitasid kaasa klassivennad, osa läks uute kingade ja üldse igasugu pudi-padi ostmiseks, kuna ülejäänud osaga kavatseb ta lähemas tulevikus maja osta. Erialaks on tal kruvidega mängimine, kuid arusaaja inimesena laenutab ta neid ka välja teistele — vanematele. Huvitatud loodusteadusest igas variatsioonis. Tuleval sügisel hakkab „põrutama“ Veneverest Tartusse.

Et klass oma üldsuse poolest näitab järjest elavnemise tendentsi või tsiteerides klassijuhataja sõnu: „Näe, poisid hakkavad elama!“ selles on suurel määral „süüdi“ mõned klassis olevad inividid, eriti muidugi tütarlastele meeldiv Eero. Räägib huvitavaid lugusid oma maailmareisist ning näitab oma teenistuskirja kapteni vastandina (dekipoisina). Mängib ooperit nii laval kui tegelikus eluski, ja seda just esimese armastaja osades. Peale pidusid on ta väga kasulik Rakvere kingseppadele, sest Eero tantsib õppideski, mis siis veel pidudel! Tulevikus kavatseb mõned aastad merel kalu süüa ja siis tulla maale, et Tartus õpinguid jätkata. Mõnekümned aastad hiljem läheb ta ka arvatavasti teatrikooli või balletiinstituuti (siis, kui reuma või ka „issias“ kontidesse on löönud, olevat rohkem „särtsu“). Praegu oma seltskondlikult seisukohalt on mõjuv majandustegelane, s. t. juhatas kooperatiivi ja on peaaegu iga ringi juhatusliige.

Juks, šataän ja sihvakas „noor-sand“, on klassi usaldatavamaks meheks, sest tema valduses on klassi kassa ja muid tähtsaid dokumente. Väliselt näib vagasena, kuid väljendustes on teravmeelne. Temale on tundmatu vihastumine, meelsamini lepib üleoleva muigega või jääb

truuks oma põhimõtetele. Laiematele hulkadele tuntud raadioonu ja viiulikunstnikuna. Lemmikmänguriistaks on klarnet, mida „piinab“ juba aastaid kooli orkestris. Palavaks sooviks on tal ka südameid vallutada, sest ta on kunstiringi juhataja. Juhib kooli teist ajakirja ja nimelt teaduslikku

„Naturalisti“, mida tuntakse üldiselt „Juksi Hääle“ nime all. Tulevikus kahtseb siirduda tehniliste teaduste maailma.

Need oleksid üksikud 12 eri foto-klõpsatust sõnades praegu. Millisteks muutuvad nad tulevikus? Seda näitab aeg.

R. P. G. V. KLASS.

Istuvad vasemalt: R. Lahe, F. Kadaja, H. Tamre, õp. I. Blauberger (klassijuhataja), H. Põiklik (klassivanem), L. Otto, A. Vendsalu. Seisavad: I rida: A. Lindam, L. Reinik, L. Paumets, E. Suislepp, O. Martma, V. Lindam, E. Lill, H. Noorlind, G. Zahharov; II rida: E. Vainlo, A. Kašan, J. Kruusenberger, M. Erik, A. Rääbus, L. Kalamees, I. Ressar, H. Pentson, E. Kukk; III rida: L. Ruus, F. Tipner, R. Kivilo, A. Kallip, A. Asper, F. Moorberg, E. Tooming, A. Raismik, V. Kruuse. Pildilt puudub V. Lavišas.

Ajalooline *V_{pro}*

MOTO: Et igatahes ajalugu on armsaim aine meie klassis, siis see ka õilsalt avaldugu ses üllameelses tekstis.

Anno domini MDCCCXXXV post Christum natum asus Tarvanpää nimelise linnuse külje alla uus rahvas, siinseis RÜG, RG, RP ja RR õpilaskonnas seni tundmatu. (Ajaloolase märkus: Need nimed on pärit hilise-

mast ajast ja on kirja pandud 2 sajandit hiljem, kuna rahvas ise nimetas end lihtsalt gümnaasiumi järgi; vt. kooli juubelialbum!) Uus rahvas pidi paratamatult harjuma siinse uue koduga. Koolimaja (s. o. labürünt ehk püramiid) asus „kunstlikult niisutatud“ (s.o. lillepeenradega ilustatud)

„Aromaatilise Niiluse“ orus, mis lõhnas ajaloolise parkvee miasme. Vabandatav tööstuslinnale, et kanalisatsioon saab koolile saatuslikuks. Nimetatud uus rahvus on ametlikult kroonikais säilinud III a.; löi püsivama kultuurse jalgealuse alles hiljuti oma eeskujuliku sisehaldus-korraga ja võitleb nüüd vastuvõtmise pärast kooli vanema, intelligentse ja iseteadva generatsiooni hulka.

I sajandil (s. o. esimesel õppeaastal) ei saadud omavalitsuslikust õit-sengust juttugi olla, sest vanameelne duuma (duuma esimees oli vanameelne lord O.) ei võimaldanud koostööd valitsusega, ja nii kutsutaksegi seda esimest duumat „maapagulaseks“, sest ta ei saanud kordagi kokku tulla. II sajandil sai troonile juba tänapäevani populaarseks ja tooniandvaks jäänud tema Kõrgus Majesteet Harald I, kes oma eduka imperialistliku poliitikaga on klassi viinud praegusele tasemele ja riigi piirid nihutanud kõneoskuse raskuspunktidest laialdaste spetsiaaluskuste mereni. Poolametlikult kuulke aga räägitavat, et sellele edukale riigimehele tegevat ägedat opositsiooni vanameelsed ehk toryd, kelle tofään olevat Oranje Vilhelm. Palju poolehoidjaid leiduvat viimasel just naisõpilaste hulgas.

Klassi esimene kodanik, kes loomulikult siis pooldab ka printsipaati, on Viktor Kruise. Ta harjutab end kehaliselt kui ka vaimselt, et olla oma suure eeskuju vääriline. Kaks hääd asja korruga eksisteerivad küll Lauri Ruusis, kes on väike kasvult ja vana aastailt, sest on ikka kooliõpilasele mõneski suhtes eelistatavam väike kasv, — siis ei satu õpetajatega nii kergesti vastuollu. Arved Asper „on siin ja on säääl“, aga kus, see on saladus ja seda sosistatakse vaid mitteamelikes ringkonnis. Ta on ka klassi „Apollo“, kes täidab klassi vaimusangarite lünki füüsilise jõu ja atleetlikkuse arenil. Endel

Kukk on luuletajana tuntud „Kodulind“ ja sportlasena „Kukas“, mõlemal alal leidnud tunnustamist, ehkki aastailt nooruk ja hiljuti ei tohtinud veel aastate lugemiseks võtta täit arvu kolme käe sõrmi. Evald Vainlot meelitab küll füüsika, ei vaimustu aga niipalju füüsikalistest definitsioonidest, vaid on asjaarmastaja loodusnähtuste imetleja; sellest tingituna olevat temal õnnestunud ka teoreetiliselt seletamatul viisil püüda raadiogramme põhjanabalt ilma detektorite ja lampideta mingisuguse vibreatorseadise abil.

Vladas Lavišas oli imelaps oma nime tõttu, mida õpetajad kuulasid kui pärismaalaste sõjamuusikat ja pidid vastama „ah-nii“, ehkki ise mõtlesid „kuidas siis?“ Kurjad keeled omistavad sellele lõunapoolsele naaberrahvuslasele aga — kas või sensatsiooni pärast — lõuna maist temperamenti.

Harald Põiklik, kelle isikut tuteb mainida kaks korda, nagu see on paratamatu tähtsamate meeste juures, on kroonitud päana tuntud „tema kõrgus Harald I“ — on intiimsemais ringkonnis „Vana“ ehk peenemalt „senjäär“, kuna ta on suur maadeomanik vaimuvallas. Vaiksed hääled räägivad ka tema „vasallidest“, igatahes tuleb see aga aumehelikult maha vaikida, sest feodalism on soovimatu keskaja nähtus. Ilus on aga olla, kui kõik on selge kui vesi ja pole halba südame-tunnistust mõne aine suhtes, tunneb arvatavasti „senjäär“, ning sellest rõõmust ja elujulgusest ta musitseeribki „ja tema ümber vait kui merekaljud vasallid on kuulamas“.

Adolf Vendsalu on klassi „Läti Hindrek“, kes peab keelevigadeta ja selgekirjalist kroonikat liikuvate sündmuste ja tähtpäevade üle. Räägitakse ka kaardist, mis olevat käsitsi joonistatud ja äratavat aukartust oma täpsuse ja peene väljatöötusega. Poognaga valib ta viiulikeeli kõigile imponeeriva osavusega. Tuglas on jätnud

selle noorkirjaniku loomingusse nii sügavaid jälgi, et ta tulevikus saab olla vaid selle autoriõiguste õnnetu vang. Endel Tooming ei suuda taluda kolme akordi võimlemise eelmängus ilma põlguseta, lööb aga rinna ette, kui puhuvad fanfaarid rüütelliku maleturniiri avanguks. Ralf Kivilo peab kindlat sihti ja rühti õigeks eesmärgi taotlemiseks ja sellepärast raiubki ta vist kevadeks cum laude ja „Kiituslehe“.

Arvo Kallip on noorpõlvest ja vallatusaegadest pärvinud musta keisri aukartust äratava nime „Neegus“. Nüüd aga jõudnud ikka, kus klassi vanuse ja hallpää austamine talle paljugi õigustab ja kolleegidele nii mõndagi dikteerib sündsuse suhtes, ei ole see tiitel temale kaotsi läinud.

Ethe Suislepp punastub kui häbelik esimese klassi piigake, kui teda küsitakse, aga ometi ei lase suurt välja paista, ning kui olla eelarvamusteta teatud vanasõna suhtes, peab oletama küünalt vaka all, ehk „sügavat põhja“. Ingrid Res-sar peab — nagu kuulda — südamevaluga leppima saatusega, et ta pole poiss, vaid vilets tüdrukuke. Tema põlgus oma soo atribuutsõnale „õrn“ ilmneb tema poisilikus spordivaimus.

Kuju, kelle juures rohkem peab peatuma, on klassi Jane de Arc, Lore Otto, kes ei krooninud küll tofääni, vaid tõstis jalule klassi vankumalöö-nud prestiiži kõnekunstis, mida ei suutnud enam kaitsta Piepmeyer (originaaltüüp: rahvasaadik Frank-furdi parlamendis, karikatuurne kuju oma kõneohtrusega), kes oli kaua juba rääkinud poodiumilt rahva hulka. Loore oskab klassikuid dekla-meerida sellise ekstaasiga, et keegi ei usu, et ta ise peatselt mõnd luule-tuskogu trükki ei lase.

„Leedi“ Asta Kaašan kuulub vanemasse genaratsiooni ja on ka laiemate tutvus- ja huvipiirkondadega. Ehkki ta seisab

õpetaja „välkude“ ees juba aasta kauem kui „uustulnukad“, on ta kõi-gi aegade suurim hirmu kehastus õpetaja autoriteedi ees. Milda Erik on klassi otsustavus ja kindel sõna ja seepärast on tema käes ka klassi lii-kuv raha. Reet Lahe on kursis öko-noomiga, selle vääramatu fakt on õn-nestunud „söömaaeg“ hiljutisel klas-siõhtul. Klassi žürii vaimustatud tä-nu- ja lugupidamisavaldus võis väl-jenduda küllalt mõjuvalt vaid I au-hinnaga nimetatud alal. Kui klave-rilsaatja ja iseseisev virtuoos on ta esimese järgu diplomitega. Hel-mi Tamre esindab klassi parlamen-dis ja juhataja haamer on tema käes ka klassi omavalitsuses. Ei tüki ette kunagi kuhugi, aga kui midagi äh-vardab minna viltu, siis nõuab ta äge-dalt õigele teele tagasi pöördumist.

Juta Krusenberg on tulevikus kirurg ja näib pühendavat sellele tulevikule suurt tähelepanu ja hoolt, kuigi on raske mõista, miks siin see õrn ise-loom sümptatiseerib preparaatidele; — ei võigi ju taibata kõiki suuri maailmu nende kujutlematute väärtuste, ilu ja külgetõmbavusega. Fe-likes Kadaja juhtlause on, et elu tuleb elada ja mitte unistada. Sellepärast püüab ta kõike võtta võimalikult reaalsest küljest. Majandusteadlane on temas olemas. Zahharov esitab klassikaaslastele idapoolse balleti-kunsti raskuspunkte, mis tema arva-tes kaaluvad kaugelt üles meie tun-devaesed luigetantsud.

Laine Paumets on vististi õieti otsustanud, et tütarlaste õige ala on keeled, ja neis on ta ka tu-gevam. Hilja Pentson leiab ra-huldust käsitöös. Veimevakk täi-tub oodatavale kuningale, vaprate Viru Kalevite soost. Hilda Noorlind peab sinist mantlit ja kirevpunaseid kindaid küllaltki tagasihoidlikuks ühele naisõpilasele. Olga Martma viib läbi oma esinduslikus tüübis esma-joones tagasihoidlikkuse, mis selle taga on tundmatu suurus. Astrit

Rääbus selgitab kõik logaritmidega, ühte langeb tema maailmavaade realist Kadajaga. Loreida Kalamees on energiliste liigutustega noorpreili, kes endast palju öelda ei luba. Elmerice Lill vaatab kooliõpingis vaikselt prillidega, väljaspool näed teda palju rõõmsamana. Valve Lindam võib lauludega ja tema kunst on leidnud palju kummardajaid ka vanemais klassides. Aino Lindam vastab alati häädele hinangutele ja pühendub vist tuleviku lootustele.

Feliks Tipner on 100-protsendiline töömees ja sellest tingituna on

„kõik ukсед“ lahti temale tulevikuski. Ferd. Moorberg on juba ette tulnud meile tema lemmiknimega Piepmõõper, sest mitteavalikult on mõni seda konstateerinud, toonitades ühtlasi tema sugulust selle saksa rahvasaadikuga. Adolf Raismik on mere äärest ja meri kohiseb meelitavalt just temale; meri leiab selles tublis poisis tugeva vastase oma tujukusele.

Edasi tahavad sammuda need ajaloolised isikud, ikka käsikäes tuleviku vastu; käsikäes, sest igaüks sammub edasi, kuigi teine teisi radu.

Traagiline komöödia III^R

M. MADISE
III reaalklassi juhataja

„Istuge maha sinna, kus lauldakse,“ ütles Tõnu ja istus herilaste pessa. Nii võiks ka pedagooge ja III reaali võrrelda. Jah, see on õige. III R on pedagoogidele ikka herilaste pesaks olnud. Kuid leidub ka kasvatusteadlasi, kes ütlevad, et „säaras-

tes herilastes just peituvad need tulevased geeniused,“ kuna tossikesed, pailapsed, viiemehed . . . Aga mis nüüd sellest . . . ! Alustame kohe asjaga:

Kes soovib „biograafilisi“ andmeid teada saada, see teadku, et oleme õppinud siin Rakvere Keskkoolis 3 aastat ja et meie koolielus selle ajavahemiku jooksul on domineerinud ka see ilus arv 3. Ainult üksikud „suurvaimud“ on võtnud „parterisse“, „seljatanud“, või saanud „punktivõidu“ „maksimumide“ üle. „Rahvavalgustustööd“ on teinud meie endine klassijuhatajanna prl. K. Tamm ja praegune klassijuhataja hr. M. Madise.

Võib-olla huvitab armsaid lugejaid aga juba rohkem meie klassi „traagiline komöödia“? Kui nii — siis palume:

Rikas on III R iga kanti. Pole meil puudust kuulsustest. Algame kohe klassivanem Pauliga, kes on üle kooli tuntud kõnemees. Otsib ideaale karmist reaalelust, kuna usku mitte üks naks ei tunnista. Tema tubli abi on mahedahääleline Juta, kes lõikab loorbereid soololauludega ja peab

laupäevaõhtuste „simmanite“ tagajärjel ostma 4—5 paari kingi aastas. Vello — tema on meie klassi priimus — esindab juba 2. aastat meie klassi õpilaskonna esinduses; klassivanema ametist pidi ta aga loobuma oma „eriharrastuste“ pärast. Vaikides ei saa ka mööda minna Borjast, kes klassi bilanssi korras peab. Tundides

peab. Oma „kunstiteoste“ eest nõuab ta alati hingehinda ja eelistab retoorikas kätega rääkimist jämedale basihäälele. Harald II („muakeeli“ Sohvi) on Jumal rikkaliku kehakasvuga õnnistanud, nii et tervest tema olemisest raske on ülevaadet anda. Õhtuti peab ta tihti eksirännakuid Lillekülla, veetes seal nii mõnegi lõ-

R. R. K. III KLASS.

Istuvad vasemalt: E. Vitsut, V. Ranne, J. Vasar, P. Tambek (klassi vanem), H. Raba, H. Susi II rida: L. Grossmann, E. Peterson, R. Tiivas, L. Pitka, A. Rae, V. Lank, J. Raudsepp, K. Rostfeldt, A. Tennemaa, L. Ment. III. rida: A. Sepnik, A. Kask, H. Hunt, K. Einpaul, H. Eenmaa, L. Poltan, K. Kork, H. Kirss, J. Loeman, A. Raba, V. Neemoja, B. Tamm. Pildilt puuduvad E. Klaus, E. Pöldmaa, E. Kakit ja U. Vehik.

elab ta rohkem oma unistustele kui klassi tööle — pole siis ka ime, kui mõne õpetaja nõökav küsimus: „Are you loving somebody?“ teda punastama paneb. Ainole on tuupimine absurdum, peaasi, et kaugushüppes on käes rekord. Klassi sekretäriks on meil endassesüvenenud meremehekalduvustega Juss, kes ääretuid jääja vetevälju armastab. Pagusoo parun Tiuks on meie klassi fotograafiks. Omab tõsist iseloomu, mida ta ise parandamatuks päriusveaks

busa tunni. Et ujumisega võib püstitada saledusrekordi, seda uskus kindlasti Hille, kuid viimase asemel „kukkus“ talle Viru rekord sülle. Tema lauanaabriks on pealtnäha vaikne, õppimisele anduv Helgi. Tema eraelu kohta käivad aga kuulduised sagedastest õhtustest koosviibimisest ümmarguse laua taga. Koolivend Karla uurib elu ja selle tekkimist esimesest rakust kuni endani. Tritsutaja Valdek tritsutab „jääajal“ Abitiigil, nii et jää praguneb. Kuna

aga Abitiigi „tritsupaani“ kurvid olid väikesed ja „vaene“ Valdek oli „lusika“ (log-ide tabeli) koju unustanud, pidi ta leppima ainult 10 punktiga. „Suksetaja“ Kalev on kah omal alal spets, nii suusasõidus kui ka — lõhkumises. Moodsaid šlaagreid esitab meile enne tunde Rosja. Isegi tunni ajal ei lähe tal need peast, vaid ikka sosistab ta neid Lindale kõrva. Rosja „Sweetearth'ile“ on Linda kõrvad kurdid, selleasemel arvab ta kuulvat mahedaid helisid Pariisi ballisaalidest ja näeb vaimusilma ees läikival parketil õhulistes tualettides hõljuvaid daame.

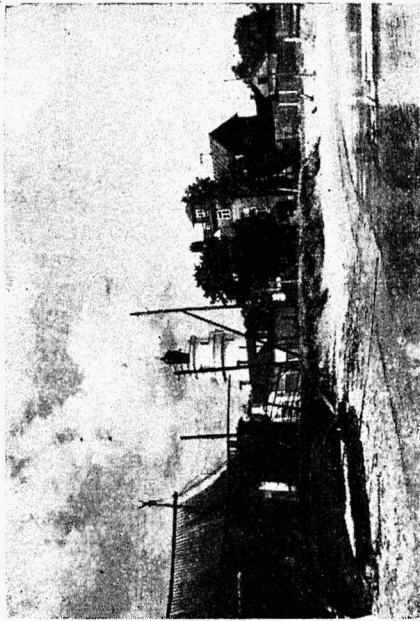
Kui rääkida III reaalist, siis ei saa kuidagi nimetamata jätta Jürit. Jüri ja III R — need on nagu üks süda ja üks hing. Jüri omab militaristlikke kalduvusi (päriusviga. Mis siin ikka parata!), millest vist ka ta suur huvi ratsa- ja laskespordi vastu. Jüri ei lase välja medaleid mitte üksnes laskerajal, vaid veel muudelgi aladel, kuigi neid viimaseil aladel saaduid ei ole meie koolis kehtiva „kaitseseisukorra“ tõttu käepigistuste ja ovatsioonide saatel üle antud. Ly'st võib kena kodukanake saada — seda arvab ta isegi —, ega ta siis muidu kavatseks nii varakult leeri minna. Nelly põhimõtteks on: „Time is money“ ja nii läheb tal Universumis kõik suurima kiirusega. Loodame, et tulevik talle kokkuhoidliku mehe toob, kes teda muuhulgas ka korralikult käima sunnib — jalgade lohistamine mööda põrandat kulutab küll vist kõvasti saapatald. KK klubi närviline esimees Hugo otsib vahetundidel mõne vaikse nurgakese, kus oma klubikaaslastega tulusalt aega võiks veeta. Õhtuti armastab teha jalutuskäike mööda külavaheteid (Neid leidub ka Rakveres). Hobuseid ja vankreid ruudulisel väljal oskab oivaliselt juhtida Ernst, kes sellel alal ka juba keskkoolimeistri tiitli on omandanud. Temaga ühel arvamisel on ka meie „Benjamin“ Pults, kes

oma nimele isegi võidu Paul Kerese üle võib kirjutada. Ainukese esindajana meie unistava õrnemsoo hulgast tunneb male vastu suurt huvi Ella. Üldse taibukas tüdruk, võiks lõpetada cum-laudega, kui ta mitte võõrkeelte õpingute asemel malendeid ei veeretaks. Levski suurimateks muredeks on ta kohutav habemekasv ja lähenevad „kroonupäevad“. Enne „kroonusse“ minekut on tema armsaimaks laulaks „Kui kurvaks jäid need vanemad . . .“ Harilikult on nii, et heal lapsel on mitu nime, meil aga see on vastupidi. Kui keegi tahab kokku saada Puuslikuga, võib ta küsida kas Villemit, Williami, Cow-boy'd, Kurluud või ükskõik kuidas. Tema valges peas (arvatavasti rohke piima tarvitamise tagajärjel) pesitseb küll natuke geniaalsust, kuid siiski lõpevad tema toimingud harilikult pisaratega. Et tänapäeva tüdrukud enam sugugi pole saamatud terariistade tarvitamisel, seda taipab igaüks, kes Aino (nr. 2) armsasse näkku julgeb vaadata.

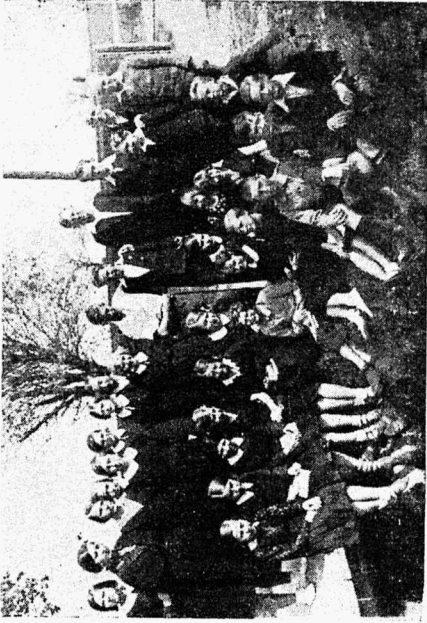
Peale mainitute on meil veel klassis paar Aksleid ja Heinrich, kõik need kolm on astunud K.K.-klubi liikmeiks. Agnes, Erika ja Ellen on korralikud tüdrukud. Esimene neist on pealtnäha vaikne tütarlaps, kuid näib omavat suuri saladusi, mida isegi tundide ajal jagab kirja teel Aino nr. 2-ga. Erika omab kunstnikukalduvusi klaveri alal, kuna Ellenile on Jumal keha ja hääle pöördvõrdelises vahekorras loonud.

Kuigi eeltoodust võiks järeldada, et III reaali tõesti kubiseb geenius-test, näitavad statistilised andmed hoopis vastupidist: 50% — peast lagedaid, 20% — „teenetega“ (ehk „riivatud“) ülejäänud „ketserid“ ja „egiptuse pimedusega löödud“.

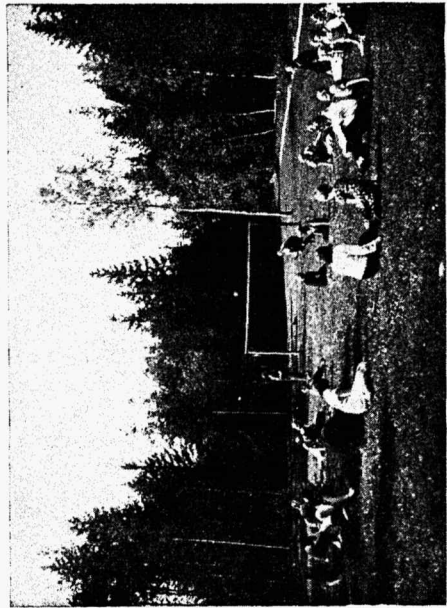
On's see õige? Kas ei peitu selles meie klassi geniaalsus?! Armsad lugejad; elame, näeme . . . !

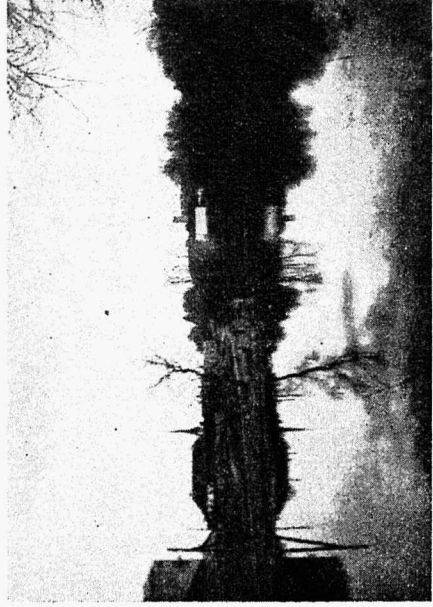
N.-Joesuu motive

Grupp viimseid „mohikaanlasi“ oma suure „sõjaretke“ algpäevil

Osa praegusest abituriumist ekskursioonil Porkunisse
1925. a. suvel

Vaade Rahvamaja tiigile

Vennakese äraminek

Kui pikad on varjud! Oma varjule võid kas või lõpmatuseni järele joosta, kuid ette temast ikkagi ei jõua. Ja õues talle jahti pidada ei saagi, sest kord ronib ta aida-, kord küüni-seina mööda üles, moodustab madalal räästal imelikke nurki ja sakke, ja ümber pöördudes vaatad otse suurde lopergusse päikesesse, mis punetab puude tüvedel ja rohulaval-del ning peegeldub hõõguva kettana aknaklaasides.

Aga vanaisa istub kustunud piibu-ga üsna liikumatult aidatrepil ja vaatab loojenevasse päikesesse, kuid vist ei märka ta sugugi pikki varje ega päikese punetamist, sest küllap ta muidu ütleks, et homme tuleb vihma. Et sajab homme ja võib-olla üle-hommegi, nii et õues on palju väikesi veeloike, milles on nii hää paljaste jalgadega solistada. Aga vanaisa ei ütle ka siis midagi, kui jään viivuke-seks seisma üsna ta ette, varjates päikese, ja vanaemagi vaikib, kui lähed aeglaselt piima täis lüpsikuga lauda juurest üle õue aita.

Lähnen vanaemale järele ja vaatan, kuidas piim niriseb paljudes valgetes niredes läbi kurna ja kuidas sooja piima lõhnast meelitatud kass keerleb vanaema jalgade ümber, siludes püsti sabaga ta undrukut ja valget põlle. Kuid vanaema nagu ei märkakski mind, pühib vaid talitades aegajalt silmi ja kassilegi annab piima alles siis, kui seda talle meelde tuletan. Niisugune on ta olnud terve päeva, talitab aga sõnatult enese ette ja tõstab sageli põllenurka silmille.

Lähnen jälle õue ja veeretan veidi aega õues ja aidas enese ees pooleldi roostetanud raudvõru, mis kõlksub rõõmsasti kivikestest üle hüpates. Siis aga väsin ning tüdinen ja istun õunapuu alla pingile.

Kui pikk on olnud tänane päev! Ennelõunast, kui isa ära läks, oleks nagu veel enam aega möödaks kui ema ja Peebukesel ärasõidust. Nemad on aga juba mitu päeva ära olnud. Peebuke oli siis mässitud suurde vaipa ning jumalaga-jätul ei jõudnud ta silmigi avada, vabutas ainult vära-val paar korda nõrgalt käekesega.

Enne minekut tõstis isa mu põlvile ja ütles, et nüüd ta toovad Peebukesel koju tagasi. Peebuke lamavat päris vaikselt valges voodikeses ja sinna ta jäävatki. Ei tõusvat enam kunagi, et hullata ja kitkuda lilledelt õisi, et salaja noppida põõsastelt alles rohelist marju või joosta vitsakesega põgenevale kanakarjale järele. Rääkides silus isa mul tasakesi üle juuste, püüdis naeratadagi, aga tundsin, nagu oleks ta tahtnud sellega varjata vägisi silmi kippuvaid pisaraid. See oli just seesugune naeratus nagu vahel Peebukesel, kui ta päälle mahakukkumist tahtis kurgus kipitavat nuttu võita naeruga, nuttes ja naerdes seejuures korraga. Ja olgugi, et isa oli rääkides ehk lahkemgi kui harilikult, muutsid need varjatud pisarad mu araks, nii et libistasin enese ta põlvedelt midagi pärimata, ehkki keelel kibeles küsimusi terve hulk.

Pärast isa minekut istusin kaua samal pingil ja mõtlesin sellele, et miks ei olnud isa kunagi varem nutnud ja miks mõjusid tema pisarad nii, et ei tihanud tükil ajal hüpata ega kilgata. Vanaema nuttis ka, aga tema oli enimgi nutnud ja ta ei püüdnudki varjata oma pisaraid. Tema pisarad panid ainult mõtlema, et miks ei nuta mina, kui kõik teised nutavad. Oli nagu häbigi sellepärast ja südamesse hiilis vargsi mingi süütunne, kui tabasin enese rõõmutsemas. Seetõttu püüdsin vältida teiste lähedust ja veetsin päeva, mängides

enamasti aias või koplis. Aga tavaliselt nii huvitavad toimingud olid täna harilikud ja igavad, väsisin ja tüdisin neist ruttu ja pidin sageli tulema istuma õunapuu alla pingile, et mõtelda isa sõnadele. Pidin neile mõtlema mujalgi, sest mõtted langesid neile tahtmatult ka siis, kui vaatlesin noorte pääsukeste ridu telefonitraatidel või püüdsin loendada juba punetama löövate külgedega õunu puudes. Ja mõeldes sellele, et Peebuke enam kunagi ei tule ega siruta väikesi käsi alles roheliste õunte poole, nõõris miski kurgu ja häämeelega oleksin lubanud talle hirmutada päikesepaistel siblivaid kanapoegi või noppida lilledelt kas või kõik õied, kui ta vaid oleks tulnud ja hetkekski peletanud oma vallatu naeruga tolle talumatu üksinduse- ja maha-jätustunde.

Mida enam õhtu poole, seda tihemini sunnib igatsus Peebukese heleda naeru järele katkestama mängu ja toetama pää õunapuu krobelsele tüvele. Praegu on ta kasvanud nii suureks, et ähvardab matta südamegi piinavalt kiire tuksumise. Tuleks ometi isagi! Aga isa ei tule veel. Ja äkki tunnen päris selgesti, et ka Peebuke ei tule enam. Sest varsti viiakse ta sinna, kuhu jaanipäeval viisime nii palju lilli, kus on suured mus-

tad ristid ja kaugele paistvad kõrged kuused. Sinna viiakse ainult surnud ja need ei tule iialgi tagasi.

Peebuke on surnud. Ja surm, too ongi see, millest oleksin tahtnud küsida päeval isalt, kui ta püüdis naeratusesse peita oma pisaraid ja võttis mult sellega julguse paljudeks küsimusteks.

Teadmatus ongi vist olnud see, mis on kärsitu ja piinava kaaslasena jälginud mind kõigis mängudes ja mõtetes tervel päeval.

Aias on sügav hämarus, sest päike vajus juba tüki aja eest valendavasse rukkipoõldu. Õhus on läheneva öö jahedat niiskust. Üsna lähedal langeb puu otsast õun potsatades maha. See pidi olema küll juba suur, päikesepoolt ehk punakaski, ainult liig pime on, et näha.

Õuna kukkumise kärrale järgnevas vaikuses on midagi hirmutavat Nagu kaitses otsides surun põse vastu pingi tuge. Too on sile ja külm. Ja äkki läbib meeli kangestav tunnetus: selline peab olema surm — hääletu ja külm. Samas hakkab üle põskede nõrguma midagi palavat. Ma ei püüagi seda takistada, sest nii on hää nutta, olla päris liikumatu ja vaikne, kaaslaseks ainult pimedus, mille eest ei tarvitse pisaraid peita.

ENDEL KUKK

ISA

*Isa — sul väsinud palg,
kortsud näol kui kartulivaod;
vaevaliselt liigub su jalg.
Sõrmed sul kui hirsikuraod,
kange ja küürus on selg.
Kaua, kaua sind tunnevad aod;
üsna tihti enne kui päikesehelk,
näeb sind öövarjude hulk,
kuuleb — sa õnne perele taod.
Parmas muret sul elutöö palk.
Töös lendunud on nooruse-jõud, —
aga ikka veel peres on põud, —
elu on sulle olnud vaid malk.*

Jah

Kirjandusringi kirjandivõivõistlusel keskkooli rühmas III auhinna saanud töö

On vara, väga vara. Idataevas, puhtavärvilisel taustal, särab äsja-tõusnud päike ja saadab oma helki-vad noolekesed maapinnale. Rohu-kõrtel kiirgavad kristalsed kastepii-sad ja murravad vallatult päikese-kiiri.

Talus — nad on juba jalul, ainult lapsed unistavad veel sängis sooja sõba all. Rütmiliselt vasardub pere-mehe lõbus vile poolmagavate hoo-nete vahel ja seguneb lindude vidis-tamisega. Pikkade, mõõtvate sam-mudega kaob tema vilajas kogu metsa poole. Karastav hommikuja-hedus on nagu pühkinud une ta sil-mist ja elustanud roidunud liikmed. Mahe tuuleõhk toob ninna kōdistav-at maa lõhna, mida hajutab kesa, kus valged ja kollased karikakrad reskete sõnnikutükkide vahelt pūia-vad oma õierattakesi välja sirutada. Lagemata palju neid väikesi õiekesi on värsketlahutatud sõnnik matnud. Kōlke seda tunneb ja näeb peremees ja kōik see on talle armas. Ta tõttab veel enam. Tõttab, nii et raske on mõista, kas tahab ta kesa eest põge-neda või tahab selle juurde rutemini tagasi jõuda. Ta tahab tagasi, tagasi hobustega, adrakuked peos, sest on kesakünni aeg.

Truud tööloomad on silmanud lähenevat sõpra. Nagu teda veel pare-mini näha tahtes tõusevad nad taga-jalgadele ja sõbralik hirnautus segu-neb kalgi ketikōlinaga. Peremees seda ei kuule. Ta seisatab vana rehe ees; siit pūiab tema kõrv kinni tasa-seid, niuksuvaid hāāli. Ja nüüd näeb ta, kuidas väikesed rebasepojad vä-ravate alt sisse lipsavad. Nad kardavad inimest rohkem kui rehes haigu-tavat tühjust, mis āhvardab kōlke neelata.

Vana jahikirg, mille kiire töö juba

kauaks maha surunud, ārkab nāgi-jas. Kiiresti suleb ta lahtise vārava-aluse ja tõttab koju. Seal ei piinata tema ārritatud meeli kōsimustega. Piisab mõnest sõnast ja terve elanik-kond traavib rehe poole. Igaüks ta-hab nāha metslooma, kes julgenud luua endale kodu hoones, mis lehkab veel küllalt inimese järele. Kangelast ei igatseta mitte üksi nāha, vaid ta-hetakse kinni haarata tema karva-sest turjast ja rōovida temalt vāba-dus — vabadus, mida kōik rohkem kui elu kaitsta pūiaavad.

Jahedas rehes pakub kaitset iga ese, mis kunagi siia hooletult paisatud. Nüüd pōrnitsevad nad kōikjalt vas-tu, sulgedes tee nurkadesse ja seina-āārtesse. Vālkkirelt pilluvad pūid-miskirest vallutatud kāed ettejuhtu-vaid asju mujale. Mōnigi lauaoets plartsatab vastu seinā, nii et pehki-nud palgi kumin hāāli lāmmatab. Valjut klobinat pehmen-dab pōhu sa-hin ja tuhkjad kōrrekesed lendlevad siia-sinna.

Ei kesta kaua, kui mār-ga-takse vaenulikult kiirgavaid silma-paare ja väikesed teravninad on lei-tud. Aga nad on ka kohe kadunud, jātavad maha ainult pesa, mis tās linnuluid ja jānesekonte. Plauh ja plauh! plōmmuvad siit-sealt lauaoet-sad muldpōrandale, nii et tolm üles keeb. Et nad nüüdki veel ees on, seda rāāgivad hāāletud prantsatused usna selgesti. Kukkunul pole aega valu tunda. Kohe on ta jalul ja tormab sinna, kus vilksatas midagi halli; ustakse, et see on rebane. Vangista-tud loom pistetakse tūhja pakk-kasti. Küll sipleb ta vastu, tema sādemeid pilduvad silmad aga nagu tōotavad inimesele kättemaksu.

Kui päike ühe söömavahe lõppu kuulutab, on kastis kuus poega. Roh-

kem peremees neid ei näinud. Ometi ei vaibu veel tagaajamistuhin. Puudu ju vana. Uued tolmujoad kerkiavad üles. Ükski liigutatav ese ei jää sinna, kus ta on. Isegi väravaalust sulgev lauaots vajub tumeda mütsatusega küljeli. Seda ei pane keegi tähele. Äkki ilmub otsitav nagu maa

alt. Noolena lendab ta poegade juurde. Püüdjate ahelik rullub talle järgi. Mõned komistavad, peremees kukub. Kukub vastu rebasepuuri. Kast vajub küljeli, kaas langeb pealt.

Looduslaps rändab oma perega sinna, kust ta poleks tohtinud lahkuda.

Põgenemine

ROMAN TIIVAS

Kirjandusringi kirjandivõistlusel keskkooli rühmas III auhinna saanud töö

Kui Toomas enda ümber vaatas, nägi ta ainult halle, niiskeid seinu ja silmapilguks eemaldunud norutunne valdas teda uuesti. Ta oli mõtelnud neile aegadele, kus ta veel vabaduses viibis. Nüüd kaldusid ta mõtted uuesti käesolevale olukorrale ja selle põhjustajale.

Asi oli iseenesest lihtne: joobnud olek, tekkis tüli ja järgnenud kakluses tappis ta joomakaaslase, kuigi ettekavatsematult. Tagajärg oli pealtnäha kerge karistus: kolm aastat. Toomas ohkas ja hakkas mööda kitsast kambrit jalutama. Halb olukord — ta oli üksikvangistuses, isegi söögiaegadel ei puutunud kokku teistega — oli ta viinud niikaugemale, et ta häämeelega oleks põgenenud, kuigi teadis, et tabamisel ootab teda veel raskem karistus.

Vanglamüüride vahel veedetud poolteise aasta jooksul oli Toomas saanud tuttavaks tema koridoris teeniva vangivahiga. Too oli üsna meeldiv inimene, ei näinud vangis mitte ainult numbrit, kõneles mõnigi kord, kui võimalik, oma muredest, sest tal oli suur perekond toita. Ukse kolin äratas Tooma mõtteist — vangivaht tuli õhtusöögi nõusid ära viima. Täna ei rääkinud valvur midagi.

Peale ta lahkumist häiris Toomast midagi, aga ta ei taibanud tükil ajal, mis see olla võis. Äkki meenus Toomale, et ukse sulgemisele ei järgnenud tavalist võtmeraginat — valvur oli

vist unustanud ukse lukutamata. Palla hoog käis Toomal üle keha. Ta liigutas ust tasahilju — see oli tõesti lahti! Nagu nõrkus valdas Toomast. Ta istus narile ja ei suutnud mõelda muud kui: „Vabadus!“ Harilikult ei tulnud vangivaht peale nõude koristamist enne hommikut kongi.

Toomas kogus end ja mõtles: „Öösel lähen kongist välja ja võtan vahilt ta riided ning võtmed. Nende abil pääseksin ma kergesti välja.“ Nüüd tuli vaid oodata. Ajaviiteks koostas ta edaspidise tegevuse kava. Kui saabus sobiv silmapilk, ootas Toomas, kuni vaht oma järjekordsel ringkäigul ta kambrit möödus ja haaras nari küljest murtud lauatuiki, millega tahtis valvuri uimaseks lüüa. Ärevuses läbistas teda mõte — kui ma teise inimese tapan! Kohe mõtles ta vangivahi perekonnale ja üllatavalt tuli uus mõte: „Mis saab valvurist siis, kui ma põgenen?“ Toomale meenus, et vangivaht oli rääkinud korra, kuidas vangi põgenemises süüdi olev valvur vallandati. Masendatult vaarus Toomas tagasi. Oli raske otsustada. Igatahes ei tahtnud ta kellelegi kurja teha. Ta võitles endaga pingutatult. Mõne aja pärast heitis ta pilgu aknale — tähed kahvatasid juba. Tuli kiirustada. Siis tegi ta otsuse. Kui vahi sammud jälle kord liginesid, avas Toomas ukse ja hüüdis: „Te unustasite ukse lukutamata!“

MAANTEEL

*Ma seisan jälle maanteel, kinnitaden seljakotirihma
ning öö mind jälle embab nagu karske naine.
On õhk nii värskelt karge nagu pärast äiksevihma
ja üle maantee lasub vaikus ebamaine.*

*Siis asub nagu mingi ärev ootus hinge,
mis toob mu südamesse imelise rahu.
Ta vabastab mu närvest alatise pinge
ja kahtlused kõik hajutab kui udukerge vahu.*

*Nii seisataden kesel vaikust ebamaist
kõik õndumused seniolnud minevikku kaovad.
Taas veren võimutseman ärkav rändurvaist,
mu saapad maanteekruusal eksimatut takti taovad.*

A. VENDSALU

Kevade idüll

Päike vajub metsa taha. Taevas kahvatub; videvik ketrab oma esimesi lõngu. Vaikus. Viimane punakaskuldne pilveke muutub tuhkhalliks; üksik täheke hakkab siin ja seal vilkuma; tõuseb kuu ning tasa hiilib öö ligemale, nagu surm mustas mantlis.

Pöösaste vahel vilksatab midagi läikivat, see on oja. Siin lopsakate paju- ja lepapöösaste all suliseb vesi heledalt, kuid seal kaugemal, kus jõevesi laia jõulise kaare löikab, seal on vesi vaikne ja tume. Tasa, tasa voolab vesi vesiroose liigutades; ta riivab punakaid lepajuurtenarmaid ja kaob sinna kääru taha. Paindub kõrkjas, värisevad kasteheinad märjal kaldal.

Määratud puuhiiglasel sirguvad siit niiskusest. Puutüvede vahel õt-suvad tasa laiakroonilised sõnajalad. Valitseb hämar pimedus kõrgete, ülalt kokkukasvanud puude all, mis paneb kartma.

Kuu valgus langeb läbi aukliku lehestikukrooni tumedale veepinnale,

pannes selle sädelema. Tõuseb külma, niisket ööhõngu. Hiilivad puude all valged viirastuskujud ning looklevad ohtes üles. Ning aegamööda mässib udu puud sinisasse loori. — Rahu, rahu . . . Pühalik rahu . . .

Näe! Tume kogu läheneb piki kiirgavat jõge. Paat! Kriuksuvad aerud tollides, ja ähmane paadikogu ujub lähemale. Sõudepingil istub kühmus taat, laia äärega kaabu silmile tõmmatud. Aeglaselt sõuab ta edasi, surub mõtlikult aerudele. Paat jätab järele pika kitsa sädeleva kiilvee. Peatub paat vaikselt jõekäärus. Mõlavarred tõmmatakse paati. Siis sulpsatab ankrukivi heledalt vette ja värin käib üle tasase veeselja; pisikesed terasvalged lainevirved laksutavad paadi külgi. Sulpsatab konn kaldalt vette... Natuke aega vaatab taat kummargil vastupeegeldust, mis kõigi äärjoontega seisab juba vaikseks jäänud vees, siis haarab taat õngeridva . . .

Kork pisut väriseb sädeleval veepinnal. Siis tõmbleb ta ja on äkki ka-

dunud. Paindub õngeritv ja hõbedane kala heidetakse paati. Tiriseb kalapang... Uuesti sulpsatab kork vette, ja väsimatult valvab silmapaar... Ja aeg kaob...— Äkki sööstub tuuleil üle vee, sõbrustades veepinna laiguliseks. Tasane sahin läheb läbi metsa...

Sirgub taat paadis ning vaatab juuba kahvatuvat kuud. Siis tõmbab ta laia kämbлага üle silmade, lükkab lo-

perguse kaabu kuklasse ja haarab mõlad. Surub aerudele ja lootsik kaob kui uneviiirastus hallikassinise kääru taha. Lainevired sumbuvad soisel kaldal.

Tuul ajab udu laiali; mets ringutab. Lööb punama idakaar. Karjapasuna karge hõige paneb õhu värisema.

Ja vaata! Uus päev koidab!

Tegelased abituriumi peol ettekantud ooperist „Esmeralda ja Olivante ehk Truu armastuse võit“.

Mõtteteri

Kasulikuks ja ilusaks ideaaliks võiks meie noorsoole olla rahvuslus, s.o. huvitet olemine eesti rahvusest ja selle edenemisest, eesti rahvuskultuurist ja selle arenemisest ning paremast tulevikust. Sellega teeme iseenestele elu paremaks, ilusamaks ja huvitavamaks.

Joh. Aavik.

*

Lootus on muinasjutu vestja, kes kunagi ei lõpeta oma juttu, ilma et ei lubaks homme seda jätkata.

V. A. Koskenniemi.

*

Räägitakse, et lõoke võib lennata nii kõrgele, et ta lööb pääd vastu tühjust seinat ja langeb siis surnuna alla. Mõtte ajalugu teab jutustada palju säärasteist allakukkunud lõokesist.

V. A. Koskenniemi.

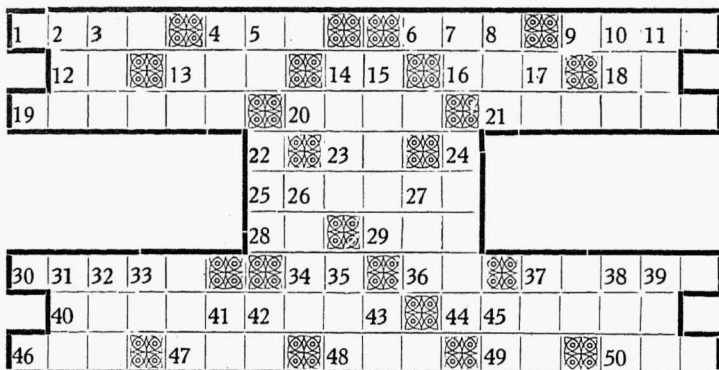
*

Mõistlik mees kohaneb maailmale: mõistmatu jätkab katseid maailma endale kohandada. Seepärast oleneb kõik maapealne edu mõistmatust mehest.

B. Shaw.

RISTSÕNAD

ENDEL KUKK

Põikread: 1. F. Tuglase novell. 4. Aga, kuid. 6. Kaunistus. 9. Märss. 12. Noot. 13. Kosutab. 14. Järelkiri. lüh. 16. Tuntud Viru poksija. 18. Hüüe. 19. Muusikariist inglise keeles. 20. Eesti tõstja. 21. Särgava jutustuste sari. 23. Kaksikvokaal. 25. Läbi elama. 28. Kaksikkonsonant. 29. End. filmikoomik. 30. Roheline. 34. Lehe talitus. lüh. 36. Koidu. 37. Kooskõla. 40. A. Jakobsoni teos. 44. Eesti hõimrahvas. 46. Objekt. 47. Üliriie. 48. Avanss. 49. Mangaani keemiline märk. 50. Asi.

Püstread: 2. Ohver. 3. Eesti maadleja.

4. Mehenimi. Nikli keemiline märk. 7. Hüüe. 8. Naisenimi. Vanes . . . 11. Järv saksa keeles. 13. Hüüe. 14. M. Metsanurga teos. 15. Magama inglise keeles. 17. Sina. 22. Arv, mis saadakse ühesuuruste arvude jagamisel. 24. Aine osake. 26. Pealinn Euroopas. 27. Planeet. 31. Võõrkeelne täht. 32. Kabli inglise keeles. 33. Side- sõna. 35. Jook. 37. Kartlik. 38. Eesti karika- turist. 39. Abessiinia kindral. 41. Argooni keemiline märk. 42. Kaksikkonsonant. 43. Gadoliniumi keemiline märk. 45. „on“ L.-Eesti murdes.

EELMISES NUMBRIS ILMUNUD RISTSÕNADE LAHENDUS

Põikread: 1. Spinning 2. aga 10. ba- tarei 15. arseen 17. ustav ülo 18. maalikunstnik 19. re 20. matk 21. angiina 22. arras 24. aku 26. ed 26. aare 27. uraan 28. me 29. eskort 30. Rakvere.

Püstread: 1. sammal 2. praak 3. isatu 4. nelk 5. inkad 6. Ganges 8. Gunnar 9. asiaat 11. avar 12. tüdruk 13. algarv 14. Ireene 16. tsink 22. aer 23. sae 25. ee.

Ilmub vajaduse korral. Toimetuse aadr. Rakvere, Pikk 29.

Vastutav toimetaja: H. Rajasaare. — Keeleline korrektor: J. Meerits. — Tegevtoimetaja: E. Kaljuraid. Toimetus: E. Freienthal, M. Saks ja F. Moorberg. — Talitus: I. Toome, J. Vasar ja H. Põiklik.

„Ühistrükikoda Rakveres“ trükk 14. mail 1938, a.

